

PREPOZNAVANJE NASILJA V ŠPORTU

izr. prof. dr. Saša Cević Erpič

Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani

ČUSTVENE ZLORABE V ŠPORTU

- Čustvena zloraba je vzorec “**namernega nekontaktnega vedenja osebe do pomembne druge osebe, ki je lahko škodljivo [za čustveno počutje posameznika]**”, (Stirling in Kerr, 2008)
- v športu so najpogostejše oblike čustvene zlorabe kažejo v obliki kričanja, omalovaževanja, groženj in poniževanja
- študije kažejo, da se čustvene zlorabe najpogosteje pojavljajo v odnosu med trenerjem in športnikom (Kerr & Stirling, 2012)
- strokovnjaki tudi ugotavljajo, da se čustvena zloraba v športu **razume kot normalen vzorec dejanj z namenom doseganja čim boljših športnih rezultatov** (Kerr in Stirling, 2012; McMahon in drugi., 2012)
- trener je v položaju, ki lahko z vidika moči zelo vpliva na športnika, zlasti na otroka, ki je ranljiv, če se ta vpliv oziroma trenerjeva moč zlorabi

FIZIČNO NASILJE V ŠPORTU

- v tekmovalnem športu se sprejema kot normalno ali pa se celo vzpodbuja pretirano intenzivnost trenažnega procesa
- prevelika količina treninga se v mnogih športnih okoljih razume kot potrebno sredstvo za doseganje konkurenčnosti pri doseganju športnega rezultata. (McMahon idr., 2012)
- prekomerno intenzivni treningi in treniranje kljub akutni poškodbi so po navedbah Davida (2005) opredeljene kot fizične zlorabe
- v športu se fizična zloraba pojavlja na tri načine (Alexander, Stafford in Lewis, 2011):
 - (1) Dejanja fizičnega napada, ki so jih odrasli povzročili otroku ali vrstniki;
 - (2) prisilna pretreniranost, ki povzroča nevarnost poškodb; in
 - (3) Otroci športniki, ki so prisiljeni ali jih spodbujajo, naj trenirajo poškodovani ali izčrpani.

FIZIČNO NASILJE V ŠPORTU

- mlajši otroci so bolj dovzetni za fizične poškodbe
- posledice zlorab so v splošni literaturi o zlorabi otrok opisane kot: telesne poškodbe, ginekološke težave (za dekleta), glavoboli, astma, depresija, strah, nizka samozavest, slaba šolska uspešnost, nezmožnost zaupanja, jeza, spolna disfunkcija, motnje hranjenja in spanja itd.
- v športnem kontekstu lahko izpostavljenost zlorabi vodi do **težav z duševnim zdravjem**, kot tudi do **motenj prehranjevanja, nizke samozavesti, izgube uspešnosti in opustitev športa**
- Kirby idr. (2000) in Mountjoy idr. (2016) trdijo, da noben športnik ni zaščiten pred fizično, spolno in čustveno zlorabo, še posebej ne otroci, ki so še posebej izpostavljeni tveganju za zlorabo

SPOLNE ZLORABE V ŠPORTU

- Brackenridge, Bishop, Moussali in Tapp (2008) so analizirali 159 primerov spolne zlorabe v športu o katerih so poročali v tiskanih medijih in ugotovili, da so v 98% primerih storilci bili moški trenerji, učitelji ali inštruktorji
- Voice projekt (Doupona, 2018) – spolno nasilje v športu - tudi v Slo so storilci spolnih zlorab v športu trenerji, ki so v vseh obravnavanih primerih spolno zlorabili športnice
- v šolskem sistemu na splošno nimamo sistematične razlage o primernih in neprimernih dotikih, tako pri vsakodnevnih stikih med otroki in odraslimi ali otroki med seboj, kar tudi velja za športno okolje.

POSLEDICE SPOLNEGA NASILJA ZA ŽRTEV

Posledice za žrtve zlorabe

"With gymnasts, if you get injured ... your 'heal time' is four to six weeks. But then with something so traumatic that happens like this, there's no four to six weeks," she said. "There's like actually no time limit or healing time for it."

Simone Biles

Takoj po spolnem napadu

- šok
- jeza, strah
- jok, ihtenje
- zmedenost
- slabost, bruhanje
- nemir, brez obstanka
- lahko tudi nenavadno vedenje kot je smeh, zbijanje šal
- fizične poškodbe (praske, modrice, raztrganine..)
- včasih na zunaj žrtev ne kaže nobenih znakov čustvene prizadetosti, pretresenosti

Kasneje (nekaj tednov, mesecev po spolnem napadu)

- občutki krivde, samoobtoževanje
- občutki sramu
- strah, splošna prestrašenost
- travmafobija (žrtev doživlja močen strah pred različnimi stvarmi, povezanimi z napadom)
- žalost, depresivnost
- samomorilne misli, pokus samomora, samomorilnost
- izguba zaupanja v druge ljudi
- otopelost, želja po maščevanju...
- motnje hranjenja, spanja

Kasneje (nekaj tednov, mesecev po spolnem napadu)

- podoživljanje spolnega napada, vsiljujoče misli
- zdravstvene težave
- izguba spomina
- kronična utrujenost
- uživanje druge, alkohola..
- zanikanje, da se spolni napad ni zgodil
- občutek, da drugi ljudje mislijo, da je drugačen, poškodovan..

- izjemno dolgotrajno okrevanje!!!!

KAKO PRISTOPITI, KO SUMIMO NA
POJAV NASILJA?

SPLOŠNA NAVODILA ZA OBRAVNAVO NASILJA

- NIČELNA TOLERANCA DO NASILJA
- žrtvi verjamemo
- doživljanje nasilja je individualno
- SPOLNI NAPAD NI NIKOLI ŽRTVINA KRIVDA!!

- NIKOLI NE SOOČAMO ŽRTVE IN POVZROČITELJA
- ne prelagamo odgovornosti za ukrepanje na druge
- ne obljubljammo rešitve

Obravnava spolnega nasilja

- https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/Spolno_nasilje.pdf

Obravnava spolnega nasilja

- čim prej prijaviti policiji – s časovnim odmikom se povečuje možnost uničenja materialnih sledi
- zavarovati žrtev, da je varna pred storilcem
- pomen zaupne osebe v klubu, varnega okolja!!
- ustrezno zavarovati sledi (biološke sledi, oblačila..)
- žrtev naj gre čim prej k zdravniku
- o napadu povedati bližnjim
- zapisati si vse podrobnosti napada

- https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/PDF/Spolno_nasilje.pdf

Šport – varno okolje

- oblikovati natančna navodila za trenerje
- v garderobo ali sobo svojih varovancev nikoli ne smejo vstopiti trenerji sami
- še boljše je, če se trenerji s športniki pogovarjajo zunaj garderobe
- izobraževanje trenerjev in ostalega kadra
- preverjanje zgodovine posameznika, ki se ga v klubu zaposli!

- pomen varnega okolja, kjer se posameznik lahko razkrije, da je žrtev!!

PRIMER DOBRE PRAKSE RAVNANJA OB SPOLNEM NASILJU

Na novinarski konferenci vodstva Zveze tabornikov Slovenije so spregovorili o sumu kaznivega dejanja člana vodstva enega izmed njihovih rodov zoper spolno nedotakljivost mladoletnih oseb. (Foto: STA)

Takojšnji odziv zveze tabornikov

- Zveza tabornikov Slovenije je bila o prijavi kaznivega dejanja obveščena prejšnji teden
- osumljenca so takoj umaknili iz vseh taborniških aktivnosti in nalog
- v istem tednu so o tem primeru obvestili tudi javnost, a bili iz podobnih razlogov kot policija pri podajanju konkretnih informacij zelo omejeni
- »Zaradi dogodka smo zelo pretreseni. Aktivno sodelujemo s preiskovalnimi organi,« je dejala generalna sekretarka Zveze tabornikov Slovenije **Urška Bratkovič**
- takoj ko so dobili obvestilo o naznanitvi suma, so s tem seznanili vodstvo taborniške zveze, se pogovorili in sprejeli sklep, da to osebo umaknemo iz delovanja v zvezi
- načelnica se je pogovorila s storilcem in se sestala z vodstvom tega rodu
- dogovorili so se za pomoč, obvestili starše in jim takoj ponudili razbremenitveni pogovor
- nadaljevali bodo taborniško dejavnost in še več pozornosti namenili poudarjanju spolne nedotakljivosti, osebne integritete, ničelne tolerance do nasilja

Hvala za pozornost!

Sasa.Cecicerpic@fsp.uni-lj.si